

Thời gian làm bài: 180 phút (không kể thời gian giao đề)
Ngày thi: 25/1/2021

Đề bài:

Câu 1 (8,0 điểm):

Phải chăng, cách tốt nhất để hiểu cuộc sống là “sống”?

Câu 2 (12,0 điểm):

"Hoa gửi lời mời bướm bằng hương thơm, bằng màu sắc khác biệt và âm điệu lời mời thì êm dịu. Lời mời của nhà thơ có sự quyến rũ của tự nhiên".

(R. Tagore, *Tạp chí Thơ*, số 9 - 2011, trang 105)

Bằng những hiểu biết về tác phẩm thơ ca được học trong chương trình Trung học phổ thông hiện hành và tìm hiểu, thu nhận riêng của bản thân, anh/ chị hãy bình luận ý kiến trên?

ĐÁP ÁN – BIỂU ĐIỂM ĐỀ THI NĂNG KHIỀU NGỮ VĂN 11 LẦN IV

Câu 1 (8,0 điểm)

a. Về kĩ năng:

Biết cách làm bài văn nghị luận về một tư tưởng đạo lý với bố cục rõ ràng, mạch lạc, hành văn trôi chảy, không mắc lỗi chính tả, dùng từ, đặt câu. Kết hợp nhuần nhuyễn các thao tác lập luận: giải thích, phân tích, chứng minh, bình luận,... dẫn chứng tiêu biểu, chọn lọc.

b. Về kiến thức:

Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần làm rõ những nội dung cơ bản sau:

1	Giới thiệu vấn đề cần nghị luận: mối liên hệ giữa “sống” và “hiểu cuộc sống”	0,25
2	Giải thích	0,75
	- Hiểu cuộc sống: Nhận biết cả biểu hiện và bản chất, bề rộng và chiều sâu, ý thức đầy đủ về sự vận động và những giá trị quý giá có thể có, nắm bắt được thực trạng đang tồn tại và mọi yêu cầu đặt ra để duy trì hoặc thay đổi sự tồn tại đó, nhìn thấu được sự phức tạp cũng như mọi quy luật của đời sống. Trung tâm cuộc sống là con người với tất cả sự phức tạp nội tâm và các mối quan hệ. Vậy nên hiểu cuộc sống cũng chính là hiểu con người trong đời sống của người, hiểu mình trong cuộc sống của chính mình.	0,5
	- Sống: trải nghiệm các trạng huống của đời sống bằng toàn bộ sự sống và tâm hồn để cảm nhận mọi giá trị của cuộc sống cũng như ý nghĩa tồn tại của bản thân.	0,25
	Lí giải	4,5
	a. Vì sao phải sống mới hiểu được cuộc sống?	1,5
	- Sống, ta mới chứng kiến hết mọi thăng trầm của thế sự, thấy hết mọi nông sâu rộng hẹp của đời và của lòng người, biết được sự phong phú, đa dạng của cuộc sống và con người.	
	- Trải nghiệm mọi trạng huống của đời sống, ta mới tận thấy mùi vị và dư âm của nó lan tỏa vào sự sống của chính ta. Khi ấy, ta mới thực sự cảm nhận về cuộc sống một cách cụ thể, chân thực nhất.	
	- Hòa mình vào đời sống, sống bằng toàn bộ con người (thể chất và tinh thần, hiểu biết và cảm xúc, tình cảm), ta mới thực sự giao cảm với cuộc sống, với con người. Sự giao cảm sẽ giúp con người cảm nhận cuộc sống một cách sâu sắc nhất.	
	b. Vì sao phải sống mới hiểu được chính mình như một phần của đời sống?	1,5
	- Khi sống, ta mới bộc lộ hết mọi khả năng, hạn chế, mọi trạng thái tính	

	<p>cách, tâm lý của bản thân. Sống khi ấy tựa như dựng lên một tấm gương để ta soi vào mà tự nhận diện chính mình.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Khi sống là khi ta đặt mình trong các mối quan hệ của đời sống. Đó là lúc chúng ta sẽ phải tự điều chỉnh bản thân để hoặc thích nghi, hoặc chủ động thay đổi bên trong hoặc tác động làm thay đổi thế giới bên ngoài. Dù thế nào, đó cũng là cách để biết mình, hiểu mình và làm chủ bản thân mình. - Khi sống, đặt mình trước những tình huống của đời sống, ta sẽ nhận biết cuộc sống và phát hiện ở mình những điều mà nếu không ở vào tình thế ấy sẽ bị còn khuất lấp, ẩn kín đi. Hiểu mình, trải nghiệm cuộc đời, ta sẽ có cơ sở để hiểu hơn về đời, về người. <p>c. Phải sống như thế nào để hiểu cuộc sống trọn vẹn và đúng đắn nhất?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sống hết mình, trọn vẹn với chính mình, với con người và cuộc sống xung quanh - sẽ không phải nuối tiếc về bất kì điều gì trong toàn bộ quá trình sống của chính mình. - Sống nghiêm túc, tinh táo, và thận trọng - sẽ không mắc sai lầm, không làm những việc vô bổ, vô ích, không bỏ lỡ những điều đáng quý, đáng trọng, không lãng quên, vô tình với mọi điều xảy ra. - Sống có trách nhiệm - đó là cách để thực sự gắn bó với cuộc sống, với con người. Sự gắn bó là điều kiện cần thiết để giao cảm và thấu hiểu. 	1,5
4	<p>Bàn luận mở rộng</p> <ul style="list-style-type: none"> - Không phải tất cả những ai đang có mặt trong cuộc đời này đều đang “sống”. Cần phân biệt “sống” và “tồn tại”. Nếu chỉ “tồn tại”, thì dù có kéo dài tới trăm năm vẫn không thể hiểu được điều gì đáng kể. Chỉ khi thực sự “sống”, thực sự trải nghiệm và đúc kết, ta mới có thể nhận thức được về cuộc sống, về con người. - Từ việc hiểu cuộc sống, hiểu con người, mỗi người sẽ có cơ sở, có căn cứ để hiểu hơn về chính mình với tất cả ưu nhược, thành bại, khát vọng và thực tế, điều mình từng nghĩ và điều người đánh giá, về mình. - Khi cách tốt nhất để hiểu cuộc sống và hiểu chính mình là sống, thì lựa chọn cách sống, xác định mục tiêu cuộc sống và trải nghiệm tất cả những gì đến với cuộc đời của chính mình là việc mỗi người cần làm và phải làm một cách tốt nhất có thể. - Bình tĩnh sống, chậm rãi cảm nhận cuộc sống và lắng nghe chính mình, chúng ta sẽ hiểu và làm chủ được cuộc sống và làm chủ bản thân. - Khi có thể hiểu cuộc sống, hiểu chính mình, ta sẽ không bị bất ngờ trước điều xảy ra, không sợ hãi khi đối mặt với những điều tồi tệ (bao gồm cả cái chết). 	2,0 0,5 0,25 0,5 0,25 0,5
5	Liên hệ bản thân, rút ra bài học nhận thức và hành động	0,5

Câu 2 (6,0 điểm)

a. Về kĩ năng:

- Biết cách làm bài văn nghị luận về một vấn đề lí luận văn học, bố cục rõ ràng, sử dụng linh hoạt các thao tác lập luận: giải thích, phân tích, chứng minh, bình luận...
- Văn viết mạch lạc, trong sáng, có cảm xúc, không mắc lỗi chính tả, dùng từ, đặt câu.

b. Về kiến thức:

Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần đảm bảo các nội dung cơ bản sau:

1. Giới thiệu vấn đề: sức hấp dẫn của thơ ca	0,25
2. Giải thích nhận định Bằng lối so sánh giàu hình ảnh, R.Tagore ví sự quyến rũ của thơ với sự quyến rũ của tự nhiên (Hoa quyến rũ bướm bằng hương thơm, màu sắc khác biệt giống như thơ quyến rũ người đọc bằng ngôn từ, hình ảnh, cảm xúc,... Để tạo nên sức quyến rũ đó, ngôn từ, hình ảnh, cảm xúc phải có sự tươi tắn, hồn nhiên, tự nhiên theo một cách riêng biệt nhất.)	0,75
3. Lí giải - Thơ có sự quyến rũ của tự nhiên... + Thơ ca trước hết quyến rũ bạn đọc ở nội dung cảm xúc, điều này làm nên đặc tính trữ tình căn cốt của thơ. Tình cảm chính là “hương thơm” của thơ. Đó là tiếng nói nội tâm sâu sắc, mãnh liệt của nhà thơ trước con người và cuộc đời, có khả năng chạm tới cái chung của cõi người tạo nên sự tri âm, đồng cảm... + Thơ ca hấp dẫn bạn đọc không chỉ bởi những tình cảm mãnh liệt, những triết lí sâu sắc mà còn bằng vẻ lấp lánh của ngôn từ hình ảnh. Màu sắc khác biệt ở đây là chỉ vẻ đẹp độc đáo của hình thức của thơ. Bởi lẽ thơ ca là loại hình nghệ thuật lấy ngôn ngữ làm điểm tựa. Thơ hấp dẫn bạn đọc bởi thứ ngôn ngữ đặc tuyển và được lạ hóa đem lại những nhận thức bất ngờ, từ đó tạo nên những “khoái cảm thẩm mĩ”... + Thơ quyến rũ bạn đọc không phải bằng những lời hô gọi, những khẩu hiệu mà lời mời của thơ bao giờ cũng có âm điệu riêng, có thể sôi nổi nồng nhiệt, có thể dịu nhẹ lắng sâu... Âm điệu là tinh chất của cảm xúc thơ đã được hóa thân vào hình thức của lời. Nó thuộc phần hồn của bài thơ, là phần tinh túy nhất, thần thái nhất của tiếng thơ. "Âm điệu là cỗ xe chở hồn của thi phẩm" (Hoàng Cầm). Nó là sự hòa quyện xuyên thấm giữa yếu tố nội dung và hình thức, là ngữ nghĩa, ngữ âm, nhạc điệu, vần điệu phối hợp với nhau trong một chỉnh thể nghệ thuật hoàn hảo... Vì thế,	2,0 2,0 2,0

	<p>một bài thơ hay phải là sự thống nhất cao độ giữa nội dung (hương thơm) và hình thức (màu sắc)...</p> <p>- Thơ quyến rũ bằng sự hồn nhiên, tự nhiên theo một cách riêng...</p> <p>+ Thơ là tiếng nói hồn nhiên, chân thật nhất của lòng người. Sự hồn nhiên, chân thực mới khiến thơ có sức rung cảm mạnh mẽ, mãnh liệt. Sự hồn nhiên, chân thực là con đường ngắn nhất để đưa thơ đến thẳng với tâm hồn người đọc. Bởi thế, mỗi thi sĩ cần có một tấm lòng, một nguồn chân cảm. Chừng nào chưa có một tấm lòng, chừng đó chưa thể có nguồn thơ. Chừng nào thơ chưa bật ra từ nguồn chân cảm, chừng ấy thơ còn là kẻ xa lạ với người đọc.</p> <p>+ Văn chương nghệ thuật nói chung, thơ ca nói riêng luôn đòi hỏi sức sáng tạo, cái riêng, cái mới ở người nghệ sĩ và tác phẩm mà họ tạo ra. Cái mới, cái riêng sẽ tạo sức hấp dẫn, sẽ là một đóng góp của nhà thơ cho cuộc đời. Cái mới, cái riêng cũng tạo thành dấu ấn, thành cá tính, thành phong cách của nhà thơ - yếu tố làm nên sự tồn tại của nhà thơ và của thơ.</p>	
<p>4</p>	<p>Chứng minh</p>	
	<p>Thí sinh có thể tự do lựa chọn dẫn chứng song cần phân tích dẫn chứng trên ba phương diện nội dung cảm xúc - ngôn từ - âm điệu.</p> <p>Thí sinh có thể kết hợp hai thao tác lý giải và chứng minh.</p>	<p>3,0</p>
<p>5.</p>	<p>Đánh giá:</p>	
	<p>Ý kiến của R.Tagore là sự đúc rút trải nghiệm của một đời thơ, đã khái quát được những đặc trưng cơ bản của thơ đem lại cho người đọc một bài học về lao động sáng tạo và tiếp nhận thơ ca. Nhà thơ vừa phải có tình cảm mãnh liệt chân thành vừa phải không ngừng khổ công lao động trên cánh đồng chữ nghĩa. Tiếng thơ phải là sự kết hợp giữa cái tài và cái tâm, lí trí và tình cảm, sự công phu và hồn nhiên...</p>	<p>2,0</p>